

Muzica în viața școlarului mic

Prof. Budurlean Liliana

Liceul Teologic Ortodox

„Nicolae Steinhardt”, Satu- Mare

„ Muzica este o lege morală. Ea dă sufletul universului, aripi gândirii, avânt închipuirii, farmec tinereții, viață și veselie tuturor lucrurilor. Ea este esența ordinii, înălțând către tot ce este bun, drept și frumos.” (Platon)

Educația muzicală în ciclul primar constituie una din principalele mijloace de cunoaștere artistică a lumii prin formele sale specifice – arta sunetelor. Realizarea cu succes a obiectivelor educației muzicale poate avea loc în cazul când copiilor li se va propune un conținut muzical corespunzător vârstei pentru însușirea noțiunilor muzicale elementare, specific etapei prenotației (clasele I și a II-a) cât și etapei notației (clasele a III- a și a IV-a) .

Din multitudinea genurilor de artă existente, muzica este una dintre cele mai apropiate sufletului omenesc, ea însoțindu-ne pe parcursul întregii vieți. De la momentul apariției, și până astăzi, cale de milenii, muzica se include ca element inerent în viața societății, în conștiința și natura omului. Alături de alte descoperiri ea a devenit un mare fenomen al lumii, acompaniind istoria civilizației umane în perioadele de mari avânturi, precum și în cele de declin. Prin

urmare, ar fi greu să ne imaginăm pe cineva că s-ar putea lipsi total de muzică în viața sa. Aflându-se în fiecare din noi, ea acționează ca unul din remediile cele mai importante în serviciul corpului și a sufletului nostru.

Educația muzicală este o disciplină care presupune experiență practică și ea se învață numai practicând-o, iar mesajul ei se pătrunde și se receptează cel mai bine tot în practică. Tocmai această caracteristică a sa o așază în rândul disciplinelor formative și, în această ordine de idei iată ce relevă Victor Țârcovnicu în manualul de Pedagogie generală: „este greșit să se creadă că numai anumite obiecte de învățământ cum ar fi matematica și gramatica ar contribui la formarea proceselor intelectuale... Dezvoltarea proceselor intelectuale se formează prin exercițiu, prin activizare”. Ori se știe prea bine că la disciplina muzică se dezvoltă bine nu atât copiii dotați numai cu aptitudini muzicale, cât mai ales, cei care sunt buni și la matematică și la limba română, fiind aceasta încă o dovadă că muzica face apel la procesele intelectuale, pe care le educă prin exersare și cultivă mai ales operațiile gândirii: analiza, sinteza, comparația, asocierea, disocierea, abstractizarea, generalizarea și concretizarea pe care le antrenează în procesul învățării.

Când copilul cântă trebuie să fie atent la mai multe operații care însumate dau viață cântecului: este deci solicitată atenția distributivă, trebuie să-și amintească textul cântecului, deci se solicită memoria iar în cazul unor jocuri muzicale trebuie să dea dovadă de acuitate auditivă, să respecte anumite reguli impuse și de disciplină a jocului, deci se solicită atenția, voința și gândirea.

Liviu Comes arată că „alături de incontestabile avantaje, utilizarea mijloacelor mecanice de producere a muzicii prezintă pericolul de a transforma individul într-un receptor pasiv al acesteia, anihilându-i tendința spontană de a produce el însuși”. Acest fenomen care ia proporții din ce în ce mai mari în ultimul timp, are ca principală manifestare dispariția treptată din viața cotidiană a cântatului vocal. Cântatul - ca și vorbirea - este o manifestare fundamentală a ființei umane. Dar ca și vorbirea, el se deprinde la vârstele cele mici prin exemplul anturajului adult și în primul rând al părinților. Din păcate, ușurința și comoditatea de a produce muzica cu ajutorul aparatelor i-a făcut pe aceștia să piardă deprinderea de a cânta, astfel că ei nu mai au cum să o transmită copiilor. Este motivul pentru care sarcina de a-i învăța pe cei mici să cânte trebuie preluată de educația în colectivități.

Un cântec frumos este un bun educator, iar profesorul Aurel Ivășcanu are o reflecție remarcabilă pe această temă: „a cânta despre frumos, despre oameni și fapte înseamnă a fi rezonatorul afectiv al acestor realități”. Pedagogi cu experiență au constatat că buna dispoziție obținută prin cântare, relaxarea copilului după o „cură de muzică” refac energia nervoasă printr-o

formă de odihnă activă. Și toate acestea au o consecință pozitivă asupra situației la învățatură în disciplinarea copiilor și în atitudinea lor generală. Mulțimea de idei și date conținute în cântec îmbogățesc copiii volumul de cunoștințe și le prezintă lumea încojurătoare. Deci, se vede clar că, din conținutul cântecelor cu referiri la viața plantelor, insectelor, animalelor, la anotimpuri, părinți și prieteni, din aceste prezentări directe sau metaforice, copiii învață să fie buni, generoși, corecți, curajoși, demni, iubitori de familie, de colegi, de țară, etc.. Discuțiile educative pe marginea cântecelor constituie un moment foarte important în cadrul activității de învățare a unui cântec. Pe parcursul învățării cântecului, învățătorul are obligația de a întreține între elevi o puternică atmosferă afectivă dusă chiar până la emoționare, fiind știut rolul extraordinar al emoțiilor pozitive din copilărie în dezvoltarea ulterioară a adultului. Numai așa vom noi la educa elevii cu dragostea de frumos, de muncă și viață, cu un optimism și o bună dispoziție molipsitoare, în defavoarea celor blazați, lipsiți de vigoarea și elanul specific vârstei.

În perioada prenotației se pornește de la diferențierea duratelor inegale, pe care copiii le numesc sunete scurte și sunete lungi, sesizând apoi succesiuni de valori egale. Începând cu clasa a II-a, elevii iau cunoștință cu duratele reale ale sunetelor, măsurate cu valoarea de un timp. Exercițiile ritmice se fac pe versuri sau structuri ritmice extrase din cântece cunoscute, în care silaba corespunde sunetului.

Intuirea pauzei se face, pentru început, prin marcarea ei prin bătăi din palme sau într-un instrument de percuție, înlăturând astfel tendința copiilor de a nu o respecta.

În perioada notației, exercițiile ritmice sunt alcătuite din exerciții care cuprind valori de note învățate, în relații asemănătoare celor din cântece: dactil (pătrime, două optimi), anapest (două optimi, pătrime), pătrime cu punct urmată de optime, pauze etc. Ele pot fi create de propunător.

Exercițiile ritmice se mai pot referi la:

- recunoașterea auditivă a cântecului după ritmul primului vers, marcat în bancă (pe un instrument de percuție), sau vizual, prin reprezentarea lui pe o mică planșă;
- recunoașterea auditivă a valorilor de note, în combinații diferite (dicteu ritmic);
- crearea unor măsuri prin combinarea valorilor de note cunoscute; delimitarea măsurilor într-o combinație de diferite durate și pauze etc.;
- stabilirea și notarea unor structuri ritmice percepute prin scandarea versurilor etc.

„Melodia este cel mai important mijloc de expresie a muzicii. Ea este o succesiune de diferite înălțimi, posedând un ritm propriu.” spune George Breazu în lucrarea „Muzica în școlile de grad secundar”. Este la îndemâna noastră, a învățătorilor. Creația populară ne oferă un bogat material ce valorifică principiul autonomiei scărilor prepentatonice pe de o parte, și al autenticității, pe de altă parte. Primele elemente de melodie muzicală se află cristalizate în cântecele și jocurile copiilor. Este firesc deci să plecăm de la acestea, folosind pentru început bitonul **sol-mi**, formula-celulă a copiilor și se continuă prin amplificarea treptată cu sunete superioare și inferioare, până la constituirea gamei.

În primii ani de educație muzicală, copiii cântă liniile melodice ale cântecelor, intonând sunetele prin imitație. Trebuie să-i învățăm să asculte atent, conștient, să utilizeze diferite obiecte sonore (instrumente și pseudoinstrumente) să se manifeste spontan, dezinvolt în activitățile muzicale. Pentru aceasta, repertoriul de cântece va cuprinde și cântece populare (din folclorul copiilor, al obiceiurilor).

Educația prin muzică are un caracter permanent, căci muzica acționează eficient pe tot parcursul vieții omului, iar din acest motiv, educația muzicală are o importanță deosebită pentru cultura sa estetică, sunetul fiind mai fin, mai penetrant în sensibilitatea omului decât cuvântul. Din acest punct de vedere, disciplina educație muzicală nu poate fi concepută decât ca o promovare a valorilor autentice cu valențe estetice, morale și educative.

„Muzica aparține fiecăruia și fiecare are dreptul și este chemat să se bucure de dânsa. În muzică se grăiește cum se grăiește în ceruri.” (Franz Grillparzer)

Bibliografie

- Giuleanu Victor, *Teoria muzicii*, curs însoțit de solfegii aplicative, București, Editura Fundației „România de mâine”, 1998.
- Giuleanu Victor; Iusceanu Victor, *Tratat de teoria muzicii*, București, Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R., 1963.
- Iusceanu Victor, *Solfegii*, vol. I, București, Editura muzicală, 1965.
- Rîpă Constantin; Nedelcuț Nelida, *Solfegiu pentru toți*, vol. I-II, Oradea, Editura Institutului Biblic „Emanuel”, 1998.
- Programele școlare pentru clasele I-IV pentru Educație muzicală, aprobate prin ordin al Ministrului: Nr. 4686/05.08.2003; Nr. 5198/01.11.2004 și Nr. 3919/20.04.2005.
- *Educație muzicală și didactică muzicii*, Avram Florea, 2007.

